

Dalarnas Spelmansförbunds verksamhetsberättelse 2023

Styrelsen för Dalarnas Spelmansförbund får härmed avge berättelse för spelmansåret 2023.

Verksamhetsinriktning

Dalarnas Spelmansförbund bildades 1943 och arbetar för att stärka samhörigheten mellan medlemmar, vårda Dalarnas folkliga musikskatt, ordna spelmansstämmor, främja folkmusikalisk verksamhet i län och socknar samt hitta samarbeten som främjar förbundets ändamål, som framgår av stadgarna § 1:

"Förbundet, som är religiöst, politiskt och i alla andra avseenden obundet, skall verka för att väcka liv i, bevara, utveckla och tillgängliggöra den instrumentala och vokala folkmusiken."

Spelmansåret 2023 firade förbundet 80-årsjubileum vilket präglade verksamheten.

Medlemmar & spelmanslag

I slutet av 2023 hade Dalarnas spelmansförbund 1206 (jfr 1283 året innan) medlemmar, varav 33 (jfr 43 året innan) ungdomar. Ca hälften av medlemmarna är organiserade i de 45 spelmanslag som är knutna till förbundet. Dalarnas spelmansförbund är därmed det i särklass största medlemsförbundet i Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR)

Styrelse 2023

Från årsmötet 18 mars har styrelsen bestått av följande ordförande, ytterligare 6 ordinarie ledamöter och 7 suppleanter.

Ordförande	Magnus Bäckström, Ore/Uppsala
Vice ordförande	Agneta Stolpe, Äppelbo
Sekreterare	Anna-Karin Jobs Arnberg, Dala-Floda
Kassör	Therese Olsson, Vansbro
Ledamot	Tull Anders Bergkvist, Falun
Ledamot	Lars Moberg, Falun
Ledamot	Peter Rousu, Rättvik
Suppleant	Johan Eriksson, Dala-Floda
Suppleant	Hans Olander, Falun
Suppleant	Olle Moraeus, Orsa
Suppleant	Inger Petri, Falun
Suppleant	Mats Wallman, Saxdalen
Suppleant	Helena Kåks, Stjärnsund
Suppleant	Jobs Maria Larsdotter Darke, Leksand

Styrelsen har haft 8 möten under 2023 inklusive konstituerande möte. Merparten har varit digitala vilket har möjliggjort hög närvaro. Till styrelsemötet i maj bjöds representanter från sektionerna in, till styrelsemötet i augusti bjöds Folkmusikens Hus in och vid styrelsemötet i

november bjöds projektledningen för UngtFolk in. Styrelsemötet i november var också del av den sedvanliga utvecklingshelgen som detta år förlades till Wanbo herrgård i Smedjebacken.

Under sommaren tvingades ordförande Magnus Bäckström av hälsoskäl att stiga åt sidan. Vice ordförande Agneta Stolpe övertog ledningen av styrelsens arbete, en ordning som kom att gälla året ut.

Revisorer

Ordinarie revisorer Karl-Olov Olsson och Ann Elving.
Ersättare Peter Hedberg och Per Engström.

Valberedning

Sammanställande Catrin Gustafsson
Övriga Anna-Lena Rågfälts och Christer Bergin

Årsmöte

Spelmansförbundets årsmöte hölls på Folkmusikens Hus i Rättvik den 18 mars. Avgående styrelseledamöter avtackades. Per Gudmundsson spelade vid presentationen över avlidna medlemmar. Årsmötet hölls i samband med Lerdalsstämman och årsmötesdeltagare tillsammans med många andra medlemmar och gäster samlades sedan kring en gemensam festmiddag med efterföljande spel och fin samvaro.

SSR´s årsmöte

SSR:s årsmöte hölls 22-23 april på Leksands folkhögskola med Dsf som värdar tillsammans med Folkmusikens Hus. Årsmötet var välbesökt med representation från de flesta landskapsförbunden. Större delen av Dsf:s styrelse deltog. Ordförande Magnus Bäckström och Jeanett Rousu från FMH välkomnade och presenterade respektive verksamhet och inte minst vårt samarbete. Tull Anders Bergkvist presenterade SSR:s och Dsf:s utvecklingsprojekt kring medlemsregister. Tommy Gjers lärde ut låtar. Folkmusikens Hus presenterade en konsert med Erlend Viken Trio. Till middagen anslöt Leksandsspelmän.

Sektioner

Dalarnas spelmansförbund har sektioner med särskilt fokus på olika delar av Dalarnas folkmusik. Förbundets styrelse har under året arrangerat en hearing med representanter för sektionerna med syfte att utveckla samverkan sinsemellan.

Nyckelharpsektionen

Dalarnas Spelmansförbund räknar ett åttiotal medlemmar som spelar nyckelharpa. Sektionen bildades på 1980-talet på initiativ av Svärdsjöspelmannen Kalle Rapp. Nyckelharpsektionen brukar normalt arrangera en årlig spelträffen, men den kunde inte genomföras detta år. Planeringen för spelträffen 2024 är dock igång. Av årsmötet utsedda representanter är David Cluer (sammanställande), Olle Plahn och Sigurd Sahlström.

Vissektionen

Sektionen för vokal folkmusik bildades på 1980-talet på initiativ av Gertrud Sundvik. Sektionen har under året varit värdar för "Sång i Bingsjönatten" i kapellet på Bingsjöstämman samt varit värdar för balladsång och för visstugan i Levande Ladan på stämman. Vid

Jubileumskonserten på Höststämman i Mora ledde Vissektionen församlingssången, och höll också i en visstuga under lördagsprogrammet på stämman.

Av årsmötet utsedda representanter är Gunnar Turesson (sammankallande), Maria Ähdel, Eva Rune och Kerstin Sonnbäck.

Vallmusiksektionen

Vallmusiksektionen eller horn- och blåssektionen arrangerade den sedvanliga Hornblåsarstämman 4 juli på Karl Tövåsens fäbodan, Rättvik. Stämman samlade en stor publik och ett 20-tal horn- och lurblåsare samt kulerskor deltog. Det var ett lätt duggregn och tolv grader varmt. Tidigt på morgonen intervjuades Melker Brodin av kulturnyheter i SVT – ett inslag som direktsändes från en naturskön plats i närheten av fäboden.

Sektionen arrangerar den årliga vandringen till Bingsjöbergets topp i samband med Bingsjöstämman. 2023 spelade Melker Brodin, Ann-Sofi Nilsson, Perjos Lars Halvarsson, Torkel Johansson och Mikael Nahnfeldt där. Torkel Johansson, Kerstin Sonnbäck och Melker Brodin stod för invigningsmusik på årets Bingsjöstämman (horn, kulning och näverlur). Andra arrangemang med vallmusikförtecken i Dalarnas folkmusikår var rundblåsning vid Mörttjärn utanför Bjursås 29 juli och vallmusik vid Björktjärn under folkmusikfesten i Stjärnsund 5 augusti. Natt vid Näsen ställdes in 2023 och musik runt Sarbergstjärn uteblev även detta år. Vallmusiksektionen deltog med bravur under spelmansförbundets jubileumskonsert (DSF 80 år) i Mora kyrka 29 september.

Av årsmötet utsedda representanter är Melker Brodin (sammankallande), John-Erik Eggens, Hars Åke Hermansson, Anna Aronsson och Kerstin Sonnbäck.

Knäppsektionen

Sektionen för knäppinstrument bildades 2020 och är därmed den yngsta sektionen i förbundet. Knäppsektionen i DSF har verkat för att synliggöra och inspirera instrumenten i vår kategori genom att genomföra gratiskurser i samband med Lerdalsstämman och Höststämman. Några av sektionens medlemmar har spelat "fiolfritt" på 2 konserter, en på Bingsjöstämman och en på Höststämman. Under året har en ambition att styra upp även ackorden till allspelslåtarna utkristalliserat sig, och ett första försök genomfördes på Höststämman där det förevisades ackord under ledning av Peter Rousu. Ackorden bestämdes i samråd med kursdeltagarna under kursen som gjordes samma dag. Knäppsektionens ambition är att ha två träffar per termin och för "knäpp-häng". 2023 har inga sådana träffar hållits men ambitionen kvarstår. Av årsmötet utsedda representanter är Peter Rousu (sammankallande), Totte Matsson, David Albertsson och Ian Carr.

80-årsjubileum

2023 firade Dalarnas Spelmansförbund 80 års-jubileum. Hans Olander tog fram en jubileumslogga för året. Styrelsen gick ut med en uppmaning till spelmanslag och folkmusikarrangörer att efter förmåga uppmärksamma jubileet i sina aktiviteter under året. Gensvaret blev mycket positivt och jubileumsåret adresserades i många olika sammanhang, bl.a. på Stjärnsundsstämman, Västerdalsstämman och Bodastämman. På Bingsjöstämman var jubileet ett genomgående tema med vårt allspel, sektionernas insatser samt en jubileumskonsert på Danielsgårdens tun under kvällen.

Dalarnas Spelmansblads två nummer under 2023 hade många artiklar och andra inslag som reflekterade förbundets åttioåriga historia.

Det stora jubileumsfirandet gick av stapeln i samband med Höststämman i Mora 29 september – 1 oktober. Stämman inleddes med en jubileumskonsert i Mora kyrka där spelmanslag, ensembler, solister och sektioner skapade en fantastisk konsert och en fin manifestation över Dalarnas folkmusik och Dalarnas Spelmansförbund. Jubileumsfirandet

fortsatte på lördagen med en stipendiatkonsert från Spelmansresan-stipendiet genom åren, och på kvällen firades en jubileumsmiddag på Moraparken för alla stämmodeltagare och inbjudna hedersgäster. Tal hölls, skålar utbringades och sånger sjöngs – så som det ska göras på fina kalas.

Vid middagen erhöll Dalarnas Spelmansförbund en fin gåva från Folkmusikens Hus och Bingsjöstämman – en jubileumspolska i tre repriser komponerad av Jeanett Rousu, Jon Holmén och Jonas Päckos.

Sammantaget blev Dalarnas Spelmansförbunds 80-årsjubileum mycket lyckat tack vare det fina gensvaret och engagemanget från medlemmarna.

Spelmansstämmor, arrangemang och aktiviteter

Dalarnas Spelmansförbund är formell arrangör för några av stämmorna och aktiviteterna i Dalarna under året. 2023 hade effekterna av pandemin äntligen klingat av och de flesta återkommande arrangemangen inom vår värld kunde nu genomföras.

På initiativ från Hans Ehrling i Rättviks spelmanslag arrangerade Dalarnas Spelmansförbund ett stort och uppmärksammat projekt med stödkonserter för dem som drabbats av kriget Ukraina. Lördag 11 februari gav Aspeboda, Bjursås, Falu, Boda, Gagnefs, Avesta, Korsmora, Sundborn, Sätters/Stora Tuna, Rättviks, Svärdsjö, Saxdalens, Vansbro och Mora spelmanslag en stödkonsert för Ukraina i sin respektive kyrka. Insamlingen gav hela 240 200 kr! Projektet uppmärksammades stort i media och gav genklang och inspiration i folkmusiksverige. Några spelmanslag arrangerade stödkonsert innan eller efter 11 februari. Dessa konserter gav ytterligare närmare 100 000 kr. En fantastisk insats av Dalarnas spelmän!

Lerdalsstämman genomfördes i mars 2023 efter tre års uppehåll. Årets värdlag var Falu spelmanslag. Dsf:s årsmöte genomfördes i samband med Lerdalsstämman och aktiviteterna på Folkmusikens Hus. Lerdalsstämman arrangerades av Folkmusikens Hus i samarbete med Dalarnas Spelmansförbund och Rättviks Spelmanslag.

Dalkarlsvandringen/Allmogetåget detta år hade Strängnäs som mål och firandet av 500-årsminnet av Gustav Vasas kröning. Representanter för Dalarnas Spelmansförbund under ledning av Fix Oskar Flink mötte upp och spelade in vandrarna.

Dalarnas Spelmansförbund var tillsammans med Folkmusikens Hus arrangör för Stämmoveckan 2023 vilken inkluderar Leksands spelmansstämma, Bingsjöstämman, Tobaksspinnarstämman, Östbjörkastämman samt en rad bystugekvällar, konserter, kurser och workshops. Detta år hade förbundet ett särskilt uppdrag som värd för ett par spelträffar vid Viborgholme i Rättvik.

Folkmusiksveriges största arrangemang är Bingsjöstämman. Program och stämning var på topp och publiktillströmningen god. Förbundets medlemmar är den självklara stommen i programmet, och det stora allspelet under Olle Moraeus ledning är en unik manifestation av kraften i musiken och gemenskapen. Förbundets jubileum uppmärksammades särskilt detta år, inte minst med en kavalkadkonsert över decennierna med företrädare för olika spelmansgenerationer och tidevarv. Stämman arrangeras av Folkmusikens Hus, Bingsjö bystugeförening och Dalarnas Spelmansförbund.

Dalarnas Spelmansförbunds egen Höststämman arrangerades i Mora i månadskiftet september-oktober. Stämman hölls på Moraparken men också på andra ställen i Mora. Uppslutningen var god och stämningen hög. Detta år gick Höststämman i förbundets 80-

årsjubileums tecken (se ovan). Stämman inleddes med en jubileumskonsert i Mora kyrka fredag kväll och avslutades med folkmusikmässa i samma kyrka på söndagen. Andra inslag var stipendiatkonsert kring Spelmansresan-stipendiet, höstupptakt för DUS (Dalarnas Ungdomsspelmanslag), dans till Dalarnas många spelmannslag, spelstuga, visstuga, presentationer, workshops, buskspel samt inte minst ett svårslaget allspel med över 300 spelmän och en gemensam festmiddag.

Dalarnas Spelmansförbund är en av arrangörerna kring Folkmusiknatta i Falun i november. Folkmusiknatta är en stor och viktig mötesplats och inspiration för de yngre generationerna inom folkmusiken. Ett uppskattat inslag är en pubspelning där förbundet står värd.

Utöver de aktiviteter där förbundet är direkt inblandat utgör våra medlemmar och de många spelmannslagen stommen i de flesta spelmannsarrangemang och -aktiviteter i Dalarna under året.

Boda spelmannslag firade 70-årsjubiléum och både Orsa och Malungs spelmannslag firade 75-årsjubiléum. Västerdalsstämman arrangerades i Nås i samband med Tobaksspinnarstämman.

I Sunnansjö arrangerades speldansstämman. Andra evenemang var Folkärna Folkfest, Risetstämman i Sundborn och Folkmusikfesten i Stjärnsund. Orestämman ställdes in detta år.

Boda Hembygdsförening arrangerar under hela året ett digert folkmusikprogram med konserter, kurser och danskvällar. FaluFolk är en annan arrangör med återkommande program under året, liksom naturligtvis Folkmusikens Hus. Många spelmannslag och andra bjuder återkommande in till danskvällar under året.

Ett uppmärksammat projekt med stark folkmusikprägel är Lussibrud, en föreställning/konsert som gavs i flera Dalakyrkor 2022 och som återkom under 2023. Föreställningen nominerades till Dalecarlia Music Awards.

Folkmusikutbildningarna på Malungs och Sjöviks folkhögskola samt på Musikkonservatoriet i Falun är viktiga inslag i folkmusikdalarna, liksom alla kulturskolor med omfattande folkmusikinslag.

Stipendier, utmärkelser

Dalarnas Spelmansförbund är tillsammans med Dalarnas Fornminnes och Hembygdsförbund och Dalarnas Museum medlemmar i stiftelsen Knis Karls Aronssons minne. Vartannat år hämtas stipendiaten från folkmusiken, vartannat år från hembygdsrörelsens områden. Emma Frost från Mora arbetar med textil och utsågs till 2023 års Knis Karls Aronsson-stipendiat. Stipendiet överlämnades vid Leksands spelmannsstämman 1 juli.

Svante Andersson, basist från Älvdalen, utsågs till årets Ethno-stipendiat.

Vid Dalecarlia Music Awards 2023 tilldelades Margaretha Matsson Juryns Hederspris och Jennie Tiderman-Österberg fick Studieförbundens pris.

Barn- och ungdomsverksamhet

Barn- och ungdomsverksamheten är en prioriterad verksamhet inom Dalarnas Spelmansförbund.

UngtFolk är namnet på Folkmusikens hus och Dalarnas spelmannsförbunds gemensamma barn- och ungdomsverksamhet. I UngtFolk erbjuds unga spelmän en möjlighet att fördjupa sitt intresse och deltagarna i verksamheten kan ses på scener vid spelmannsstämmor och folkmusikevenemang året om.

Inom verksamheten ryms både kortare kurser, projekt och längre samarbeten som Dalarnas ungdomsspelmanslag (DUS). DUS är ett samarbete med Dalarnas musik- och kulturskolor där en gemensam repertoar och gemensamma övningsdagar och konserter ger Dalarnas unga spelmän chansen att spela tillsammans.

DUS har under 2023 haft flera spelträffar. Under våren ordnades en resa till Kallstämman i Järvsö. Mycket lyckat med utflykt till Järvzoo, korvgrillning, uppspelning på stämman, låtkurs, mello i bussen hem på storskärm, chipsprovning osv. DUS höll sin höstupptakt i samband med Höststämman i Mora och medverkade också i det stora allspelet innan jubileumsmiddagen.

På Leksands Musikverkstad i samband med spelmannsstämman i Leksand 2023 samlades barn och ungdomar för att spela folkrock med Hoven Droven. På Bingsjöstämman gjordes en motsvarande workshop med Spöket i köket. Risetstämman i Sundborn är en ny mötesplats för yngre folkmusikgenerationer och Folkmusiknatta i Falun har alltid en ungdomsprofil.

DUFO – Dalarnas Unga FolkOrkester för ungdomar 14-18 år, är ett samarbete mellan Dalarnas kulturskolor, Folkmusikens Hus och Dalarnas Spelmansförbund. DUFO bildades 2022. Under 2023 medverkade DUFO tillsammans med andra kulturskoleensemblar vid en stor konsert i Dalhalla.

Dalarnas spelmansblad

Under året har två nummer av Dalarnas Spelmansblad med orsabördige Erik Hjelte som redaktör utgivits. Stig Meiton formger medlemsbladet. Studieförbundet Bilda stödjer utgivningen av medlemsbladet genom annonsering. De två välmatade numren präglades av jubileumsåret med tillbakablickande i stora delar av innehållet. Under hösten erbjöds medlemmarna Dalarnas Spelmansblad digitalt som alternativ. Erbjudandet fick en bra respons och många medlemmar valde den digitala versionen.

Hemsida och sociala medier

I övrigt har förbundets kommunikation skett genom hemsida, via sociala medier och digitala nyhetsbrev. Förbundet är aktivt på t ex Facebook, vilket är mycket positivt för den allmänna synligheten. Ett arbete för att utveckla förbundets hemsida inleddes 2022 och har fortsatt in på 2023.

Spelmanspodden

"Spelmanspodden" etablerades 2017 i samarbete med Folkmusikens Hus och med Torbjörn Ivarsson som producent. Dalarnas Spelmansförbunds representant i programkommittén är Ellinor Fritz. Programmen når ut till en bred och intresserad folkmusikpublik även utanför

Dalarnas gränser. Under 2023 släpptes två nya poddar; "På besök hos Anders Rosén" samt "Folkmusikutbildningar". Sammanlagt har 21 podd-avsnitt presenterats hittills.

Moberg Möter

2022 sjösattes ett nytt medieprojekt av Dalarnas Spelmansförbund. Under titeln "Moberg möter" presenteras några av våra medlemmar i kortare filmporträtt producerade av spelmannen och TV-reportern Lars Moberg. Filmporträtten sprids sedan digitalt via hemsida och sociala medier. Moberg Möter startade med fyra pilotavsnitt med porträtt av Maria Ähdel, Anna Aronsson, Simon Simonsson och Jonny Soling. Gensvaret och intresset var stort. Styrelsen beslutade att fortsätta projektet, och under 2023 presenterades Moberg Möter John-Erik Eggens och Pers Alexander Olsson.

Samarbeten med Folkmusikens Hus

Förbundet har ett gott samarbete med Folkmusikens Hus inom många områden, t ex kursverksamhet, medlemsregister, marknadsföringstjänster och administrativ hantering. Utöver detta samarbetar Folkmusikens Hus och förbundet kring ett flertal projekt som UngtFolk, Stämmoveckan, Spelmanspodden, Lerdalsstämman, Bingsjöstämman, Höststämman och Folkmusiknatta.

Immateriellt kulturarv

Dalarnas Spelmansförbund sitter i "Rådet för Dalarnas immateriella kulturarv" som leds av Region Dalarna.

Digitalt arbete

Förbundet har fortsatt utveckla det omfattande digitaliseringsarbetet i syfte att förenkla och möjliggöra samarbete, medlems- och försäkringshantering samt ekonomiarbete.

Instrumentförsäkring

Genom ett samarbete med Folksam och SSR kan Dalarnas Spelmansförbund erbjuda medlemmarna en förmånlig instrumentförsäkring. Försäkring hanteras av förbundets styrelse och är ett viktigt och värdefullt inslag i verksamheten.

Ekonomi och finansiering

Förbundets verksamhet finansieras i huvudsak av medlemsavgifter men också av bidrag från Region Dalarna och genom sponsring. Under året har Dalarnas spelmannsförbund fortsatt sponsorsamarbetet med Bilkompaniet Dalarna och också tecknat nytt avtal för 2024. Studieförbundet Bilda har under året fortsatt sitt stöd till Dalarnas Spelmansblad genom annonsering, men har aviserat att man drar bort sitt stöd 2024. Sedan tidigare har DSF ett sponsoravtal med Dalarnas Försäkringsbolag för perioden 2022-2024. Vi framför vårt varma tack till våra finansiärer och bidragsgivare.

Vårt att notera är att studieförbundet Kulturens lade ner sin verksamhet under 2023. Detta mot bakgrund av stora nedskärningar i statsbidraget till folkbildningen. Dalarnas Spelmansförbund berörs genom att Sveriges Spelmans Riksförbund är/var en av medlemsorganisationerna i Kulturens. Studieförbunden generellt är av stor betydelse för

spelmansrörelsen och nedmonteringen av folkbildningen skapar oro över framtida verksamhet.

För Dalarnas Spelmansförbund

Magnus Bäckström
ordförande

Agneta Stolpe
vice ordförande